

Törvényczikkely
az irodalmi és művészeti jogok' biztosításáról.

I. FEJEZET.

Az írók' jogairól 's ezeknek megsértéséről.

A) Az írói jogok' tartamáról.

1. §. Munkáját akár egészen akár részenként, nyomtatás, könyomás 's metszés vagy bár mi erőművezet' útján kiadni kizáró eredeti joggal, éltében csak az író bir.

2. §. E' jogát az író, a' törvény' korlátai közt, ajándék, eladás 's egyéb mód által, rövidebb 's hosszabb időnként, átruházhatja másra is, még pedig nemcsak élete' végéig, hanem ezentul a' halálát követő egész ötven év' elteltéig, 's az ilyen jogbirtokos, pusztán a' kiadásra nézve, az író' minden jogait gyakorolhatja.

3. §. Az írónak 's általa jogutódainak kizáró joga, ha csak a' törvény világos kivételt nem tesz, az író' halála után mindig 50 év mulva szűnik meg.

4. §. Ha az író végrendelet nélkül hal meg, munkája' kiadási jogának teljes joga, az ingó keresményekbeli örökösödésről szóló törvények' értelmében, pusztán le- 's főlágazó vérszerinti örökösseire 's illetőleg hitvestársára száll, ezek' nem léteben a' munka köz birtokká válik.

5. §. Ki valamelly hátrahagyott kéziratbeli munkának birtokába törvényesen jutott, az író' halálától számítandó ötven év' elteltéig a' kiadási jog kizárólag azt illeti; ha azonban az ötven év már vagy egészen vagy belőle husz évnél több eltelt volna, a' kizárólagos kiadási jog, mi e' §-ban kiszabott idő' lejártáig szinte átruházható is, örökölhető is, 30 évben állapíttatik meg, melly a' munka' első megjelenésétől fog számíttatni.

6. §. Névtelenül vagy álnévvel megjelent munkákra nézve az írói jogot annak kiadója gyakorolja mindaddig, míg jogát hozzá az író vagy annak jogutóda ki nem világosította.

7. §. Folyóiratoknál 's olyan munkáknál, melyek többeknek czikkeiből állanak, az írói jog, ha ellenkező szerződés nem történt, a' kiadót illeti; azonban két év múlva, de egyedül munkáinak összes gyűjteményében, saját czikkeit minden dolgozótárs kiadhatja, hacsak e' jogáról világosan le nem mondott.

8. §. Munkáját a' hazában élő bármely nyelvre lefordítva kiadni, szinte az író' jogai közé tartozik; szükség azonban az eredetinek kihirdetésekor e' jogát fentartania, 's munkáját legfőlebb 3 év alatt lefordítva kiadnia, különben az bárki által lefordíthatván, ki is adathatik.

9. §. Hazai nyelvemlékek, történeti kútfők, oklevelek, népregék-, mondák-, dalok- 's közmondások' gyűjteményére nézve, írói joggal, de csak 30 évre, azoknak kiadói 's jogutódai birnak; megengedtetvén mindazáltal másoknak is, hogy ugyan azokat ugyan azon vagy más forrásokból, teljesebben, hivebben, 's előbbi összes kiadásaitól függetlenül, tehát nem ezeket pusztán lemásolva, kiadhassák.

10. §. Tudós-társaságok, tanodák 's más tudományos testületek' kiadott munkáikra nézve az írójog azokat illeti, tudományos vagy művészi egészset tevő munkáknál és szótáraknál az utolsó kötetnek, gyűjteményeknél 's évkönyveknel pedig minden kötetnek megjelenésétől kezdődvén a' számítás. Állodalom' költségén megjelent munkák megjelenésük után 10 év múlva köz birtokká válnak.

Az írók által beadott egyes cikkekre nézve, azoknak a' 7-ik §-ban körülírt joga ide is kiterjesztetik.

11. §. Az írói jognak a' főlebbi §§-okban meghatározott ideje lejárván, a' munka köz birtokká válik 's mindenki által szabadon adathatik ki.

B) Az irói jogok' megsértéséről.

12. §. Minden már kiadott munkának olyan kiadása, melly, a' törvényes idő' eltelése előtt, az írónak vagy jogutódainak megegyezése nélkül eszközöltetik, álkiadásnak nevezetvén, büntetés alatt tilalmas.

13. §. Ezen kívül álkiadásként tekintetik és büntettetik még az is:

a) ha valamelly kézirat, irójának vagy jogutódainak megegyezése nélkül adatik ki.

b) ha magány-levél, annak, a' ki irta, élteben engedelmé nélkül adatik ki.

c) ha az író szerződven munkája iránt, a' szerződött időnek kitelése előtt azt ő újra kiadja.

d) ha az, kivel az író szerződött, a' szerződésben megállapított példánynál többet nyomtat és ad ki.

e) ha köz birtokká nem vált munka akár egészen akár részenként külföldön kinyomatván, a' jogbirtokos' megegyezése nélkül, tudva behozatik 's ha ez, vagy bármelly álkiadás, tudva árultatik.

f) ha köz birtokká nem vált munkából a' jogbirtokos' tudta 's engedelmé nélkül olly kivonat, rövidített kiadás, vagy átdolgozás készítettik 's adatik ki, melly az eredetinek tartalmát lényege szerint magában foglalja.

g) ha köz birtokban lévő munkákhoz irt előszók, bevezetések, magyarázatok, jegyzetek, mutatók, leltárak az író' vagy jogutódának engedelmé nélkül az új kiadásba igttattnak.

h) ha a' tanodai 's tanári előadások, egyházi beszédek 's egyéb nyilvános olvasmányok, vagy egész terjedelmökben vagy ehez közel járó kivonatokban, az írók vagy jogutódai' megegyezése nélkül adatnak ki.

i) ha folyóiratokból 's hirlapokból az értekező,

vitázó, sőt levelezési fontosabb czikkek egészen vagy gyakran, apróbb hírek és újdonságok pedig a' forrás' megemlítése nélkül vétetnek át 's adatnak ki.

k) ha valamelly munka a' magyar academiánál olyan által jegyeztetik be, vagy a' nyert nyugtatóvány olyan által használtatik, kinek a' munkához joga nincsen, vagy a' bíróságnál álnyugtatóvány mutattatik elő.

l) sőt álkiadásként büntettetik az is, ha a' közönség' megtévesztése végett egy már más munkát jelelő olly czím vétetik föl, melly az újabb munkának megjelenésére nem elkerülhetlen.

14. §. Kivételképen álkiadásnak nem tekintetnek:

a) Köz törvények 's rendeletek' bárki által létesített kiadásai.

b) Országgyűlési, törvényhatósági és minden egyesületek' nyilvános üléseiben tartott beszédeknek közlése; — azonban valamelly szónok' beszédeinek az illető jogbirtokos' engedelmé nélkül eszkozlött gyűjteményi kiadása mint álkiadás tekintetik.

c) Kiadott munkák' egyes helyeinek szó szerinti idézése, a' végett hogy általa valami bizonyíttassék, czáfoltassék, vagy fölvilágosíttassék.

d) Egyes értekezések, költemények és szónoki műveknek fölvétele, critical, tanodai 's kézi és énekes könyvekbe; — sőt ha az ilyen példánydarabokból criticailag és eredeti lélekmunkássággal összeállított, 's jegyzetekkel és magyarázatokkal kísért munkák a' szerkesztő' megegyezése nélkül adatnak ki, álkiadásnak tekintetnek.

II. FEJEZET.

A' színművekről különösen.

15. §. Élő írónak eredeti színműveit, állandó nyilvános színházban, bár bennök egész évben folyton nem ját-

szanak is, azoknak megegyezése nélkül előadni sem eredeti nyelven, sem fordításban nem szabad.

16. §. E' kizáró jog az írónak halála után a' 4. §-ban érintett örököseit, vagy egyéb jogutódait 30 évig illeti. Azonban az író' halála alkalmával a' színművet, ki melly föltételek alatt színpadon joggal előadhatta, azon föltételeknek a' jogutódok' irányábani teljesítése mellett azon jogot tovább is gyakorolhatja mindaddig, míg a' felszólalt jogutóddal másképp nem szerződött.

17. §. Az író' halála után avagy névtelenül kiadott színművek, a' könyv' címlapján megnevezett tulajdonosnak 's ha megnevezve nincs, a' kiadónak engedelve nélkül szinte nem adathatnak elő, 's e' kizáró joggal a' színmű' első kiadásától számítva 30 évig birnak.

18. §. A' színművek' kiadására nézve szerzőik mindazon jogokkal birnak, mellyek az íróknak az I. Fejezetben általánosan tulajdonítvák. Midőn kiadási jogát a' szerző másra átruházza, ezzel jogát a' színpadi előadásokra nézve egyszersmind nem adta át, hacsak ez a' szerződésben világosan ben nem foglaltatik.

III. FEJEZET.

A' zeneművekről.

19. §. A' zeneszerzők 's ezeknek illető örökösei és jogutódai, műveik' kiadására 's használatára nézve mindazon jogokkal birnak, mellyek az I. Fejezetben az íróknak tulajdonítottak.

20. §. Azon művekre nézve pedig, mellyek állandó nyilvános színházakban és zeneünnepélyekben (concert) előadtnak, a' II. Fejezet' szabályai is kiterjesztetnek.

IV. FEJEZET.

A' rajz- és festészeti művekről.

21. §. Rajzoknak, képeknek, metszvényeknek, csillagászi, föld-, hely- és vízleirati tervképeknek, 's alaprajzoknak és építészeti más rajzolatoknak, szóval vonalok és színek által maradandólag előállítható minden műveknek alkotói kizáró joggal birnak, réz-, fametszés, kő és más nyomás 's bármelly erőművezet' útján, azokat egészen vagy részenként kiadni.

Ezeknek kiadására nézve ők, 's illető örököseik vagy jogutódaik mindazon jogokkal birnak, mellyek az I. Fejezetben az íróknak tulajdonítvák.

22. §. Az alkotó művész vagy jogutóda, az eredeti mű' lenyomás vagy másolás általi kiadhatásának jogát másra átruházhatja, a' nélkül hogy az eredeti megszűnnék lenni tulajdona: de ha az eredetit örökösen el- avagy átadta, vele együtt a' nyomás vagy másolás általi kiadhatás' jogát is áteresztette, kivéven ha e' jogot magának világosan fenntartotta volna.

V. FEJEZET.

Az álkiadás' büntetéséről.

23. §. Minden, ki az e' törvényczikkelyben körülírt jogot vagy álkiadással, vagy olyan cselekvéssel sérti, melly e' törvény által álkiadásnak tekintetik, a' nemzeti museum' javára esendő 's 600 pftig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik, ezen felül még a' jogbirtokos' kárának teljes megtérítésére is köteleztetvén.

A' felbujtók, szövetségesek, segédek a' beszámítás' aránya szerint büntetettvén, a' kárpótlással egymásért jót állva tartoznak.

24. §. E' végből ha az eladott álpéldányok' száma meghatározható, az eredeti munka' jogbirtokosának minden eladott példányért az eredeti példány' ára fizettetik meg.

Ha sem a' nyomott, sem az eladott példányok' száma ki nem tudható, vagy ha még eredetileg meg sem jelent munka iránti jog' sértése forog kérdésben; az első esetben az eredeti példányok' legalább felének, a' másodikban a' hasonló munkáknak szokott ára szolgáljon szabályul a' bíróságnál a' kár' meghatározásában.

25. §. Ha a' jogszerű kiadó az írói jognak az illető törvényes idő' határai közt, nem örökös birtokosa, ez esetben azon összeg, melly az eredeti kiadás' példányai' egy negyedének árát felülhaladja, az örökös birtokost illeti. De ha a' nemörökös jogbirtokos a' sértő ellen keresetet nem indított, még az örökös jogbirtokos által előbocsátott írásbeli de magános megintés után következő 30 nap alatt sem, a' kereset ez által megindítatván, a' kárpótlás egyedül őt illeti.

E' szabály alól azonban a' 13-ik §. c) és d) pontja kivétetik, mert az első esetben a' kiadót, a' másodikban a' szerzőt illeti az egész kárpótlás.

26. §. Egyszersmind úgy az álpéldányok, mint az előállításukra szükséges ércz- és kőlapok, fatáblák, öntött alakok és minden eszközök elkoboztatnak, szabad választása lévén a' károsítottnak azokat vagy megsemmíttetni, vagy átvenni, de ez utóbbi esetben azoknak ára a' neki megítélt kárpótlási összegbe beszámítandó leend.

27. §. Ki állandó nyilvános színpadon szín- vagy zeneművet, a' mű' jogbirtokosának engedelmével ad, a' 22-ik §-beli büntetésen felül, ennek részére kárpótlásul, annyiszor a' mennyiszor a' mű' adatik, az egész bevétel, a' költségek' levonása nélkül, oda ítéltetik, a' mű akár maga, akár többel együtt adatott legyen. Ha a' bevétel nem tudathatnék ki, a' kárpótlás' meghatározásában a' legközelebbi bevételek szolgálnak a' bíróságoknál szabályul.

28. §. Ki olly büntettet, mellyet e' törvényczikkely

álkiadásnak tekint, ismételve követ el, arra nézve a' büntetés a' Büntető törvénykönyv' I. Részének 93. §-a szerint lesz alkalmazandó.

29. §. Ki a' 22. §-beli pénzbüntetést fizetni tehetetlen, arra nézve a' Büntető törvénykönyv' I. Részének 36. §-ában megszabott mérték szerint, az ugyan ottani 31-ik §-nak értelmében, a' pénzbüntetés fogsággá változtathatik által.

VI. F E J E Z E T.

Az eljárásról.

30. §. E' büntető kereset, csak a' sértett fél' panaszára indíthat meg. Ott hol kiadott munkáhozi jog sértett meg, a' 13. §. d) alatti esetét kivéve, keresetindításra előbb joggal a' kiadó bír; de ha ez meg nem indította, még az író vagy jogutóda által előbocsátott magános, de írásbeli megintést követő 30 nap alatt sem, avagy ha kiadatlan kézírathoz jog sértett meg, az író 's jogutóda fogják a' keresetet megindíthatni.

31. §. E' kereset, ha a' sértett fél a' bepanaszlottal, azonban még a' végítélet előtt, megegyezett, csak a' kárpótlásra nézve szűnik meg.

32. §. Azonban e' kereset' megindíthatására, kiadott munkáknál, szükséges, hogy minden kiadott munkából 's műből, már az 1840: VI. t. cz. értelmében is, egy kötött példány a' magyar academia' illető hivatalában letéessék, 's itt megjegyeztessék, miről a' jogczím' világos beleiktatásával, a' letevőnek díj nélkül nyugtatóvány adatik ki, és a' kereset csak e' nyugtatóványnak vagy hiteles másolatának előmutatása mellett indíthat meg. Kéziratbeli szín- és zeneműnél elég ha csak czíme, 's a' szerző' vagy jogbirtokos' neve, és az első előadás' ideje és helye jegyeztetik be.

33. §. A' kereset, polgári állapotra minden tekintet nélkül, azon hatóságban indítatik meg, mellynek körében a' jogsérelem elkövetetett, még pedig megyében szolgabí-

ró 's eskütt, kerületekben, Túrmezőn és sz. k. városokban kapitány előtt, kik legfőlebb 8 nap alatt a' keresetlevél' közlése mellett, a' bepanaszlottnak az idézési határidőt akként jelelik ki, hogy ez, az idézvény' kézhez adásától számítva a' távolság' különbsége szerint 15 napnál se rövidebb, se 45 napnál hosszabb ne legyen.

34. §. Mindenik félnek két, 's mindig írásbeli pörbeszéd engedtetik, a' keresetlevél maga már egynek vétetvén, és minden pörbeszéd után válaszlásra az ellenfélnek legfőlebb öt nap hagyatván. Ha valamelyik fél, bővebb bizonyítás végett, haladékat kér, írásban benyújtandó okainál fogva, iránta a' másik fél is kihallgattatván, a' bíróság azt egyszer megadhatja, de a' melly 15 napnál továbbra nem terjedhet.

35. §. A' pörbeszéddek befejeztetvén, ezután 24 óra alatt a' bíróság minden iratokat a' magyar academia által választott *szakértők' székéhez* felküld, melly az iratok' nyomán, a' jogsérelem' kérdésében minden esetre, a' kárpótlás' összege iránt pedig csak a' bíróság' különös felszólítására, okadva, 's a' vételtől számítva 15 nap alatt, nyilatkozik, 's nyilatkozását írásba foglalván 's minden jelen volt tag által aláíratván, azt a' végzés hozatal után 24 óra múlva visszaküldi.

A' szakértők által a' jogsérelem' kérdésében adott nyilatkozat mint végzés az ítéletnek alapjául szolgál, mellytől a' bíróság el nem térhet, de a' kárpótlás iránti nyilatkozat csak mint puszta vélemény kötelező erővel nem bír.

36. §. Az ítélet meghozatván 's kihirdettetvén, mellynek napja a' pörbeszéddek' fejezésének alkalmával is kijelölhetetik, az a' kihirdetés után három nap alatt, 's írásban ugyan, de minden okadás nélkül 's mindig birtokon belül 's egyenesen a' királyi táblára és nem tovább, főlebbvitethetik. Főlebbvitelen kívül semmiféle más perorvoslatnak nincs helye.

37. §. Ha az ítélet nem vitetett fölebb, az ítélet' kihirdetésétől, ha fölebb vitetett, a' kir. tábla' ítéletének leérkezésétől és kihirdetésétől számítandó 15 nap alatt a' végrehajtás meg fogván az 1836: XV-ik törvényczikkely szerint kezdetni, ennek nyomán be is végeztetik.

38. §. Ha a' bepanaszlott a' megjelenésre kitűzött napon nem jelenik meg, a' bíróság által a' keresetlevél a' szakértőszékhez felküldetik, 's a' szakértőszék' nyilatkozatának alapján ellene hozott ítélet, a' 37. §-ban megírt módon azzonnal végrehajtatik. Azonban ha a' szakértőszék benne jogsérelmet nem talál, a' makacssága miatt bepanaszlott csak a' perbeli költségekben marasztaltatik el.

39. §. A' bíróság által meghatározandó perbeli minden költséget és pör által okozott kárt a' vesztés fél tartozik megtéríteni.

40. §. Az álpéldányokat 's azok' előállítására szükséges maradandó eszközöket, az illető bíróság addig, miglen összeírta 's megbecslette, tartozik birói zár alá venni; ennél tovább csak a' sértett fél' kívánatára, és csak azon esetben, ha vagy azon félelemnek helye van, hogy elsikkasztatván, a' sértett félbek kárát nem lesz miből megtéríteni, vagy ha a' sértett fél pöre' vesztésének esetében a' bennök szenvedett kár' megtérítésére biztosítékot mutat ki.

41. §. Melly kereset, a' jogsérelem' elkövetésétől számított két év alatt meg nem indíttatott, elévültnek tekintetik.

42. §. A' szakértőszék a' magyar academia' nagy gyűlésében, annak valamennyi tagjai által, évenként választatik, 's áll 11 tagból, kik közül 4 az academiai tagokból, 3 a' nem-academiai írókból és művészekből, 2 a' könyvtárosokból, 2 a' kép- és zeneárosokból választassék.

Esküt a' nagy gyűlés' színe előtt tesznek.

Elnököt és tollvivőt magok közül egész évre választanak.

Üléseikben a' többség határoz. De szükség legalább öt tagnak jelen lenni, kik között, ha a' III. és IV. fejezetbeli

jogsérelem forog kérdésben, illetőleg két vagy szakértő, vagy kép- avagy zeneáros jelen legyen.

Az iratok az academia' czíme alatt küldetnek át a' szak-
értőszékhez, és ennek nyilatkozásával, az academia' pe-
cséte alatt, az academiai titoknok által küldetnek vissza.

VII. F E J E Z E T.

Általános rendeletek.

43. §. A' kizáró jog' tartamára nézve a' számítás azon
éven, mellyben az író meghalt, vagy munka megjelent, 's
illetőleg (10. §.) befejeztetett, vagy az első előadás történt,
mint első számon kezdetik.

44. §. Ha valamelly munkának 's műnek több szerző-
je van, a' kizáró jogbirtoknak évei a' tovább éltnek halá-
lától számítatnak.

45. §. Midőn a' szerződésben a' kiadások' száma nincs
meghatározva, átengedettnek törvény előtt csak egy kia-
dás tekintetik.

Midőn pedig a' példányok' száma nincs meghatározva,
minden egy kiadás 1000 példánynyal számítatik.

46. §. Ha az elmarasztottnak vagyonából mind a' pénz-
büntetés, mind a' kárpótlás ki nem telik, a' kár' megtérí-
sének ama fölött elsősege van.

47. §. E' törvény' ereje kiterjesztetik az élő írók és mű-
vészek' minden megjelent munkáikra is, a' megholtakéira
pedig csak azon esetben, ha halálaik óta ötven év még nem
mult el; és csak a' hátralévő törvényes határidőig, 's csak
ha egyszersmind hitves társaik, vagy le- és fölágazó vérsze-
rinti egyenes örököseik életben vannak.

Kivételnek e' szabály alól:

1. A' nyomtatásban vagy színpadon már megje-
lent színművek' előadása, mellyeket előadatni bár
kinek 's bár hol megengedettik.

2. Mint szinte a' 7-ik §. rendelete is csak a' jövőre

értetik, az eddiglen megjelent egyes czikkek iránt, ha kiadásaik óta két év már elmúlt, szerzőiknek kizáró joga maradván azokat akár kiadni, akár másokra átruházni.

48. §. Egyszersmind e' törvény' védelme addig is, míg az Erdélylyeli viszzonegyesülés megtörténék, az erdélyi írók és művészek' jogainak biztosítására is kiterjesztetik.

49. §. Jelen törvénytől ellenkező minden törvény, szokás, és kiváltság eltöröltetik.

Adja irodalmunk' nemtője, hogy reményeink, Ő Felségének legkegyelmesebb hozzájárulása által a' legközelebbi hongyülésen valósággá váljanak! A' veszelem növekszik, miután már egy törvénytudományi író is taláztatott, ki az irodalmi orzást — míg iránta törvény rendelkeznék — szabadosnak nyilvánítja ¹⁾. Mint ha becsületes embernek külön meg kellene a' lopást tiltani!

— Időközben megérkezett a' Sanctio is. T. i. már julius' 30. jelentette az igazgató, hogy a' társaságnak királyi megerősítés iránti folyamodására ²⁾, Nádor Ő Fensége' kegyelmes közbenjárása által, rövid öt hónapi időközben legfelsőbb helyről a' legk. kir. megerősítő leirat a' nm. m. kir. helytartó tanáchoz valósággal leérkezett, 's így reménylhető, hogy nem sokára a' társasághoz is leküldetik. Ennek követ-

¹⁾ L. a' nevezetes írományt a' felebb idézett „Jelentés és Törvényjavaslat“ után mellékletképen a' 21-d. lapon.

²⁾ L. felebb a' 36. 's. l. v. II.